

Nærings- og fiskeridepartementet

post@nfd.dep.no

Besøksadresse: Rådhuset, Leknes
Postadresse: Boks 406, 8376 Leknes
Bankkonto: 4550.19.02113
Telefon: 76 05 43 70
Mobil: 95 88 82 50
Org.nr. 971 396 679 MVA
E-post: post@lofotradet.no
Internett: www.lofotradet.no

Lofoten, 28. april 2017

Deres ref.:

Vår ref.:

Uttalelse i forbindelse med høring - NOU 2016:26 «Et fremtidsrettet kvotesystem»

Etter Havressursloven og Deltakerloven er fisken en nasjonal eid ressurs med klare mål for høsting og fordeling av ressursverdiene. Et fremtidsrettet kvotesystem må representere reguleringer som fremmer lovverkets intensjoner.

50% av nasjonens fiskere bor i Nord-Norge, 25% bor i Nordland og 10% av nasjonens fiskere bor i Lofoten. Lofotrådet ber de folkevalgte på Stortinget tillegge uttalelser fra Lofoten, og fra Nord-Norge behørig vekt.

Lofotrådet viser til Regjeringens Nordområdestrategi som nylig ble presentert. Der heter det blant annet:

• **Styrket grunnlag for sysselsetting, verdiskaping og velferd**

Målene i nordområdepolitikken må også sees i sammenheng med regjeringens regional- og distriktpolitikk. Regjeringen har nylig lagt fram en melding til Stortinget om regional- og distriktpolitikken som peker ut en retning for utviklingen av byer og distrikter i hele landet. Bærekraft ligger som et grunnleggende premiss for all utvikling.

Dette er i tråd med FNs bærekraftsmål som reflekterer tre dimensjoner av bærekraftig utvikling: Økonomisk aktivitet, klima og miljø, og sosiale forhold. Regjeringen bygger på disse prinsippene i denne strategien for bærekraftig utvikling i nord.

• Målet for regjeringens regional- og distriktpolitikk er regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet. En bærekraftig region har en balansert befolkningssammensetning og forvalter menneskelige og naturressurser for utvikling og verdiskaping nå og i fremtiden. Det vil legge til rette for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret.

Regjeringen legger til grunn å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, og for Lofoten er tilknytning til fiskeriene og de marine ressursene avgjørende. Endringer i kvotepolitikken som medfører økte utfordringer for kystsamfunnene kan ikke aksepteres.

Lofotrådet har i forbindelse med høring knyttet til Meld. St. 10 (2015–2016) «En konkurranskraftig sjømatindustri» uttalt følgende:

- 1. Lofotrådet mener det er positivt at Meld. St. 11 (2015-2016) – «En konkurranskraftig sjømatindustri» fokuserer på det å styrke forskning og innovasjon i sjømatindustrien, og er opptatt av at arbeidet knyttet til markedsfokus i denne industrien systematiseres bedre.*
- 2. Lofotrådet er imot regionalisering av leveringsplikten og fjerning av bearbeidingsplikten. Lofotrådet mener aktivitetsplikten må styrkes, ikke avvikles. Lofotrådet ber om at en i det videre arbeidet vurderer om konsesjoner for industritrålere som ikke oppfyller forpliktelsene, bør inndras og reforderes slik at samfunnskontrakten kan oppfylles.*
- 3. Lofotrådet understreker viktigheten av å arbeide for å styrke rekrutteringen av unge fiskere. Det bør etableres flere rekrutteringskvoter. Lofotrådet vil understreke at flåten under 11 m er en viktig rekrutteringsarena, fordi det er mulig å komme inn i denne flåtegruppen uten å kjøpe kvote.*

Lofotrådet ser at fagområdet knyttet til kvotepolitikk er komplisert med mange aktører som har interesse i havressursene.

Fiskeri og sjømat har vært, og forventes i fremtiden å fortsatt være viktig for lokal og nasjonal verdiskaping.

I innledningen til NOU 2016:26 «Et fremtidsrettet kvotesystem», beskriver og tolker utvalget mandatet:

”Mandatet inneholder få politiske føringer. Fokuset på lønnsomhet, realisering av ressursrente og kapasitetstilpasning kan tilsi at det etterspørres et kvotesystem der fiskeriene i større grad normaliseres som næring, begrenset av hensynet til ressursene. Dette innebærer at fiskerinæringen i større grad reguleres etter øvrig næringslovgivning, og at andre politiske prioriteringer ivaretas med andre virkemidler, for eksempel gjennom ulike velferdsordninger. Dagens system har mange mekanismer som ivaretar andre hensyn enn det næringsmessige, primært at forvaltningen av ressursene skal legge til rette for å sikre sysselsetting og bosetting på kysten. Dette hensynet er også nedfelt som formål i lovene som regulerer adgang til, og utøvelse av, fiske.”

Lofotrådet vil understreke at Deltakerloven og Havressursloven gir føringer som ikke kan uthules ved at ”rederøkonomien” skal ta forrang i forhold til ”kystøkonomien”.

Etter vårt syn har NOU 2016:26 «Et fremtidsrettet kvotesystem» preg av ensidig fokus på en kostnadseffektiv flåtestruktur, hvor den bedriftsøkonomiske lønnsomheten sikres for etablerte og stadig færre eiere. Bedriftsøkonomisk effektivitet kan ikke alene være premiss for utviklingen i fiskerinæringen. Havressurslovens intensjoner og samfunnsmessige forhold må

vektlegges og ligge til grunn for utforming av regelverket. Lofotrådet ønsker ikke at kapitalsterke aktører tar kontroll over kvotene og ressursene, med risiko for negativ ringvirkning for fiskerisamfunn langs kysten.

Slik fiskeriene og sjømatsektoren er organisert i dag tas kysten og hav-rommet i bruk på en bærekraftig måte og bidrar til å holde aktivitet og sysselsetting i lokalsamfunn langs kysten, i tråd med Regjeringens Nordområdestrategi.

Utvalgets forslag om å erstatte politiske vedtaksprosesser ved fordeling av kvoterettigheter med privat kjøp og salg av gratis tildelte kvoter mellom redere er etter vårt syn uforenlig med Havressurslovens §2 om at «Dei viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg».

En endring vil også kunne utløse «ikke-diskrimineringsreglene i EØS-avtalen», og forsterke tilgang til norske fiskeressurser for aktører i EU i konkurranse med lokale fiskere.

Lofotrådet viser her til Vedtak nr. 577 (2015-2016) i Stortinget, hvor det heter: *"Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for og konsekvensene av å stille nasjonalitetskrav for eierskap av fartøy under 15 meter, eller på annen måte sikre nasjonalt eierskap til disse kvotene."*

Lofotrådet mener at det ikke kan være åpent for utlendinger å fritt delta i de norske fiskeriene med fartøy under 15 meter, og at en snarest bør innskjerpe deltakerlovens nasjonalitetskrav.

Siden 2004 er det etter det vi erfarer omsatt kvoter for 10 milliarder kroner. Grunnlaget for denne forretningen var gratis. Det er urovekkende at utredningen ikke fremstiller et nyansert bilde på kvoteprisutviklingen i fiskerinæringen, som følge av systemet for kjøp og salg av kvoter en har hatt til nå.

Utredningen tar i liten grad, om i det hele tatt, tar for seg gjeldsveksten i fiskeriene. Gjeld og tilhørende risiko påvirker blant annet de kystsamfunnene som Lofotrådet representerer. Kvotehandel og kvotepriser når etter hvert slike nivå at unge fiskere ikke har muligheter til å komme inn i næringen.

Vi ser oss ikke tjent med en kvotepolitikk som kan medføre risiko for gjeldskrise dersom torskeprisene faller til tidligere bunn-nivå, eller at kvotebegrensninger reduserer inntektsmuligheten.

Lofotrådet støtter forslaget til at gruppeinndelingen etter hjemmelslengde erstattes med gruppeinndeling etter faktisk lengde. Forbud mot overføring av kvoter mellom fartøy på tvers av lengdegruppene er bra. Det forhindrer at større fartøy kjøper opp kvoter opprinnelig tildelt mindre fartøy, og sikrer dermed en spredning av kvotene på flere fartøystørrelser.

Lofotrådet er positiv til utvalgets forslag om garanterte kvoter fremfor over-regulering. En rettferdig fordeling av kvotene vil sikre en differensiert kystflåte, og det vil gi fiskerne forutsigbarhet og økt fleksibilitet i forhold til helårig fiske.

Fiskeriene regulert med garanterte kvoter vil hindre «kappfiske», gi bedre planlegging av fisket over tid, som igjen fører til økt kvalitet på levert fangst og styrket verdiskapning basert på ressursene som hentes ut.

Kvoter til fartøyer i Åpen gruppe (under 11 meter) tas av totalkvoten før fordeling av individuelle kvoter til den øvrige flåten. Kvote-andelen bør prioriteres på grunn av dens betydning for rekruttering til fiskeryrket langs hele kysten.

Fartøy med hjemmelslengde under 11 m har stor betydning for aktivitet i kystsamfunnene, og Lofotrådet anbefaler derfor at denne fartøygruppen ikke gis adgang til strukturkvoteordning. Forbedret kapasitetsutnyttelse for fartøy under 11 meter kan heller oppnås ved å regulere samfiske-ordningen på en bedre måte, og det kan ikke tillates samfiske «med seg selv».

Det bør vurderes om fangstkapasitet som motorkraft og lastekapasitet er størrelser som gir bedre inndeling av fartøygrupper.

Fiskekvaliteten kan bedres ved at fiskesalgslagene regulerer maksimum landingskvantum per uke i forhold til Fiskeridirektoratets tildeling av total årlig fangstkvote.

Lofotrådet støtter ikke forslag om å oppheve tidsbegrensningene knyttet til kvoter.

Grunnkvotene bør kunne beholdes så lenge fiskeren er aktiv i yrket, men skal ikke være mulig å videreselge. Gjeldende strukturkvoteordninger bør videreføres og strukturkvoter må falle tilbake til den gruppa den kommer fra. Avkorting av kvoter ved salg bør videreføres slik det foregår i dag. Avkortningen må tilføres de faktiske lengdegruppene kvotene før har tilhørt, og det må fortsatt være kvotetak for samtlige fartøygrupper som allerede har tilgang på strukturering.

Det må innføres eierbegrensninger på hvor mange kvotefaktorer/fisketillatelse en person/bedrift kan eie.

Fiskekvoter som frigis etter tidsbegrensning må tilføres en nasjonal kvotebank, hvor innskudd/uttak beregnes regionalt. En kvotebank vil sikre fellesskapets eiendomsrett, ressursrente og handlingsrom for omfordeling av kvoter.

En slik nasjonal kvotebank kan etableres i Lofoten, med ansvar for forvaltning av kvotene som inngår i banken.

Lofotrådet er enig med utvalgsmedlem Roger Hansen sitt standpunkt, om at: *”Ressursrenten i utgangspunktet skal tilfalle kystsamfunnene ved fortsatt aktivitet, sysselsetting og verdiskapning”*

Konklusjoner

Formålet med Havressursloven er blant annet å sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av viltlevende marine ressurser, og å medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene.

Kvotepolitikken må fremme en næringsaktivitet som

- gir best kvalitet på fangst
- stimulerer til miljøvennlig drift
- baseres på ressursenes bærekraft
- gir helårs drift, også på land.
- gir større mulighet for rekruttering

* Innføring av evigvarende kvote kan ikke aksepteres.

Vennlig hilsen

Hans Fredrik Sjørdal
leder